

A. Strateški in dolgoročni cilji prejemnika, ukrepi za njihovo doseg, ciljne in izhodiščne vrednosti ter kazalniki prejemnika, s katerimi spremlja doseganje ciljnih vrednosti

Opis

1.Cilj: Teoretično in empirično raziskovanje etničnosti in medetničnih odnosov s poudarkom na Sloveniji, sosednjih državah in JV Evropi

Strateški cilj znanstvenoraziskovalnega dela Inštituta za narodnostna vprašanja (INV) je usmerjen v celovito teoretično in empirično proučevanje etničnosti in medetničnih odnosov, pri čemer se osredotoča predvsem na Slovenijo, sosednje države in jugovzhodno Evropo. To pomeni, da inštitut raziskuje oblikovanje, izražanje in preoblikovanje etničnih identitet ter družbene, kulturne, politične in zgodovinske dejavnike, ki vplivajo na odnose med etničnimi skupinami. Raziskovalno delo vključuje proučevanje ključnih konceptov, kot so narodna pripadnost, etnična/kulturna/jezikovna raznolikost, medetnični odnosi, migracije in integracijski procesi. Poleg tega inštitut analizira, kako etnična raznolikost vpliva na različna družbena področja, kot so izobraževanje, trg dela, politična participacija in vsakdanje življenje. S poudarkom na specifičnem geografskem prostoru – od Slovenije in sosednjih držav do jugovzhodne Evrope – si prizadeva razumeti zgodovinske in sodobne dinamike in dejavnike, ki oblikujejo etnične odnose v regiji, ter prispevati k razvoju znanstvenih dognanj, ki lahko služijo tudi oblikovalcem politik in širši javnosti.

Da bi ta cilj dosegel, inštitut za obdobje 2022-27 načrtuje dva ključna ukrepa:

- Prijavljanje projektov na domačih in mednarodnih razpisih:** Aktivno bomo sodelovali v razpisih nacionalnih in evropskih raziskovalnih agencij (npr. ARIS, Horizon Europe, ERC itd.), iskali financiranje tudi pri drugih javnih in zasebnih ustanovah, ki podpirajo raziskave etničnosti in medetničnih odnosov, ter krepili raziskovalna partnerstva z domačimi in tujimi akademskimi institucijami ter nevladnimi organizacijami.
- Izvajanje raziskav v okviru domačih in mednarodnih projektov:** V okviru programa in pridobljenih projektov bomo izvajali empirične raziskave na terenu, analize statističnih podatkov in zgodovinskih virov. Pri svojem delu bomo uporabljali interdisciplinarni pristop, ki vključuje sociologijo, antropologijo, politologijo, zgodovino, sociolingvistiko in druge relevantne vede. Le z interdisciplinarnim pristopom je namreč možno celostno proučevati etničnost in medetnične odnose. Hkrati bomo upoštevali intersekcijsko perspektivo, ki prepoznava prepletanje in sovplivanje etničnosti z drugimi družbenimi kategorijami. Kombinacija interdisciplinarnega in intersekcijskega pristopa prispeva k bolj celostnemu proučevanju etničnosti in medetničnih odnosov v vsej njihovi kompleksnosti. Raziskovalni izsledki bodo prispevali k znanstvenim objavam, prispevkom na konferencah ter oblikovanju priporočil za izboljšanje politik na področju medetničnih odnosov in varstva manjšin.

S temi ukrepi bo inštitut prispeval k boljšemu razumevanju etničnih identitet, migracijskih procesov, medkulturnega sobivanja in dialoga ter politik upravljanja etnične raznolikosti v Sloveniji in širši regiji.

Kazalnika, s katerima bomo spremljali zastavljene ukrepe:

- število prijav domačih in mednarodnih projektov, pri katerih sodelujejo raziskovalci INV (izhodiščna vrednost (2022): 19; ciljna vrednost (2027): 16);
- število domačih in mednarodnih projektov, v katerih sodelujejo raziskovalci INV (izhodiščna vrednost (2022): 17; ciljna vrednost (2027): 18).

2.Cilj: Diseminacija rezultatov znanstvenoraziskovalnega dela strokovni in znanstveni javnosti

Strateški cilj znanstvenoraziskovalnega dela inštituta je učinkovita diseminacija rezultatov raziskav strokovni in znanstveni javnosti, kar pomeni sistematično širjenje znanstvenih spoznanj in metodoloških pristopov, pridobljenih v okviru raziskovalnega dela. Inštitut si prizadeva, da bi bile njegove raziskave dostopne akademski skupnosti, raziskovalnim institucijam, strokovnjakom iz različnih disciplin ter tudi širšemu krogu deležnikov, ki lahko pridobljeno znanje uporabijo v praksi. S tem prispeva k napredku znanstvenih disciplin, spodbuja interdisciplinarno razpravo ter omogoča vključitev svojih ugotovitev v nacionalni in mednarodni znanstveni prostor. Raziskovalni rezultati so ključnega pomena ne le za razvoj teorije, temveč tudi za aplikativne vidike znanja, kot so oblikovanje politik, izobraževanje ter razumevanje družbenih procesov. Diseminacija se zato ne osredotoča zgolj na akademske objave, temveč tudi na aktivno sodelovanje v znanstvenih razpravah, prenos znanja prek konferenc, seminarjev in pedagoškega/mentorskega dela ter sodelovanje s sorodnimi institucijami na nacionalni in mednarodni ravni. S tem inštitut krepi svojo prepoznavnost v znanstveni skupnosti in prispeva k širšemu kroženju in uporabi pridobljenega znanja.

Za uresničitev tega cilja inštitut izvaja dva ključna ukrepa:

- Objavljanje znanstvenih in strokovnih člankov, znanstvenih monografij in poglavij v monografijah:** prizadevali si bomo za objavljanje rezultatov svojega dela v znanstvenih in strokovnih člankih v domačih in mednarodnih znanstvenih revijah s faktorjem vpliva, za izdajanje znanstvenih monografij in poglavij v monografijah tako v lastni založbi kot v drugih uglednih akademskih založbah. Raziskovalni rezultati bodo skladno z zahtevami slovenske zakonodaje objavljeni v odprtem dostopu, kar bo omogočalo široko diseminacijo znanstvenih dognanj.
- Predstavljanje rezultatov raziskav na znanstvenih konferencah:** udeleževali se bomo domačih in mednarodnih znanstvenih konferenc ter na njih predstavljali svoje raziskovalne ugotovitve.

Z uresničevanjem teh ukrepov inštitut zagotavlja prepoznavnost svojega raziskovalnega dela, krepi svojo vlogo v znanstveni skupnosti in prispeva k nadaljnjemu razvoju znanstvenega znanja na svojem področju.

Kazalnika, s katerima bomo spremljali zastavljene ukrepe:

- število znanstvenih in strokovnih člankov, znanstvenih monografij in poglavij v monografijah, (izhodiščna vrednost (2022): 49; ciljna vrednost (2027): 37);
- število sodelovanj raziskovalcev INV (s prispevki) na znanstvenih in strokovnih srečanjih v Sloveniji in svetu (izhodiščna vrednost (2022): 30; ciljna vrednost (2027): 30).

3.Cilj: Diseminacija rezultatov znanstvenoraziskovalnega dela širši javnosti

Strateški cilj znanstvenoraziskovalnega dela inštituta je **diseminacija rezultatov raziskav širši javnosti**, kar pomeni, da si inštitut prizadeva prenesti znanstvena spoznanja iz akademskega okolja v širši družbeni prostor. Namen tega cilja je omogočiti boljše razumevanje raziskovalnih izsledkov

med ljudmi izven strokovnih krogov ter spodbuditi večjo vključitev znanstvenih dognanj v vsakdanje življenje, politične odločitve, izobraževalne programe in druge družbene procese. Poleg tega ta cilj vključuje tudi prizadevanje za izboljšanje dostopnosti znanstvenih informacij za različne ciljne skupine, kot so politični odločevalci, mediji, nevladne organizacije, učitelji, študenti in širša javnost. Znanstvena spoznanja, ki jih inštitut razvija, imajo lahko širok vpliv na razumevanje aktualnih družbenih izzivov, kot so vprašanja etničnosti, medetničnih odnosov, upravljanja raznolikosti, socialne pravičnosti, družbene kohezije in drugih področij, ki so pomembni za vsakogar. Diseminacija, ki je usmerjena v širšo javnost, torej ni le prenos znanstvenih dognanj, temveč tudi način za njihovo razumevanje, interpretacijo in aktivno vključitev v družbeni diskurz. Inštitut si prizadeva, da bi bila znanstvena spoznanja dostopna v obliki, ki je zanimiva in razumljiva širši javnosti, s čimer se spodbuja javno razpravo in povezuje znanost z vsakdanjim življenjem.

Za uresničitev tega cilja bo inštitut izvajal naslednji ključni ukrep:

Diseminacija rezultatov znanstvenoraziskovalnega dela v množičnih medijih in na družbenih omrežjih

- Objavljanje člankov, intervjujev in prispevkov v tiskanih in spletnih množičnih medijih za širšo javnost ter nastopanje v radijskih in televizijskih oddajah.
- Aktivno upravljanje vsebin na družbenih omrežjih (npr. Facebook, X, LinkedIn), kjer se znanstvene ugotovitve predstavljajo v prilagojeni obliki.
- Priprava poljudnoznanstvenih vsebin, kot so blogi, videoposnetki, podkasti in infografike, ki omogočajo enostavnejšo dostopnost raziskovalnih ugotovitev.

S tem inštitut zagotavlja večjo vidnost svojega raziskovalnega dela, krepi javno razumevanje znanosti nasploh ter pomembnosti raziskovanja etničnosti in prispeva k bolj informirani družbi.

Kazalnik, s katerim bomo spremljali zastavljeni ukrep:

število nastopov in objav, namenjenih širši javnosti (izhodiščna vrednost (2022): 90; ciljna vrednost (2027): 100).

4.Cilj: Zagotavljanje skladnosti rezultatov znanstvenih raziskav z načeli FAIR

Strateški cilj inštituta je zagotavljanje, da so rezultati znanstvenih raziskav skladni z načeli FAIR (najdljivost, dostopnost, povezljivost in ponovno uporabljivost), kar omogoča večjo vidnost, transparentnost in dolgoročno uporabnost raziskovalnih podatkov in rezultatov. Hkrati si inštitut prizadeva za zagotovitev polne in takojšnje odprte dostopnosti raziskovalnih rezultatov, s čimer podpira načela odprte znanosti ter omogoča enakopraven dostop do znanstvenih spoznanj širši raziskovalni skupnosti, odločevalcem in javnosti, pri tem pa upošteva upravičene izjeme, povezane z varstvom podatkov in etničnimi omejitvami.

Za uresničitev tega cilja bo inštitut izvajal naslednje ključne ukrepe:

1. **Objava raziskovalnih podatkov in rezultatov v domačih in tujih repozitorijih** – s tem bo zagotovljena dolgoročna hramba, sledljivost in ponovna uporabljivost podatkov, kar bo raziskovalcem omogočalo nadaljnjo analizo ter povezovanje podatkov z drugimi raziskavami.
2. **Objava raziskovalnih rezultatov v odprto dostopnih publikacijah** – s poudarkom na znanstvenih revijah in drugih odprto dostopnih platformah, ki omogočajo široko razširjanje znanja ter povečujejo vpliv raziskovalnih ugotovitev.

Z izvajanjem teh ukrepov bo inštitut prispeval k razvoju odprte znanosti, krepitvi interdisciplinarnega sodelovanja ter večji uporabnosti raziskovalnih rezultatov v akademski in širši družbeni skupnosti.

Kazalnika, s katerima bomo spremljali zastavljene ukrepe:

- a) število objav raziskovalnih podatkov in rezultatov v domačih in tujih repozitorijih (izhodiščna vrednost (2022): 0; ciljna vrednost (2027): 8);
- b) število odprto dostopnih objav (izhodiščna vrednost (2022): 10; ciljna vrednost (2027): 20).

5.Cilj: Krepitev mednarodnega povezovanja in sodelovanja s tujimi znanstvenoraziskovalnimi in pedagoškimi institucijami

Strateški cilj inštituta je krepitev mednarodnega povezovanja in sodelovanja s tujimi znanstvenoraziskovalnimi institucijami, saj je raziskovanje etničnih, manjšinskih in migracijskih vprašanj v svojem bistvu transnacionalno. Družbene, politične in kulturne dinamike, povezane z etničnimi skupnostmi, manjšinami in migracijami, pogosto presegajo državne meje, zato je sodelovanje z mednarodnimi raziskovalnimi partnerji ključno za celovito razumevanje teh pojavov.

Mednarodno sodelovanje omogoča dostop do širših raziskovalnih virov, primerjalnih študij in podatkov, kar prispeva k boljšemu razumevanju trendov, politik in praks v različnih državah. Poleg tega omogoča vključevanje v globalne raziskovalne mreže in projekte, s čimer se krepijo interdisciplinarni pristopi, metodološke inovacije in razvoj teoretskih okvirov, ki presežejo lokalne ali nacionalne kontekste.

Sodelovanje s tujimi znanstveniki in raziskovalnimi institucijami prispeva tudi k večji mednarodni prepoznavnosti inštituta ter krepitvi vloge etničnih študij kot pomembnega raziskovalnega področja v širšem družbenem in političnem kontekstu. Povezovanje z uglednimi mednarodnimi raziskovalnimi centri in sodelovanje pri skupnih publikacijah ter organizaciji znanstvenih dogodkov povečujeta vpliv raziskovalnih ugotovitev inštituta ter prispevata k oblikovanju boljših politik na področju manjšinskih pravic, migracij in medkulturnih odnosov.

Za doseg tega cilja bo inštitut izvajal naslednje ključne ukrepe:

- a) **Aktivno sodelovanje raziskovalcev INV v skupnih aktivnostih s tujimi partnerji**, kar vključuje prijavo in izvajanje mednarodnih raziskovalnih projektov, organizacijo znanstvenih konferenc in drugih dogodkov ter skupno publiciranje raziskovalnih izsledkov. To bo omogočilo krepitev raziskovalnih mrež, izmenjavo znanja in dobrih praks ter večjo prepoznavnost inštituta v mednarodnem akademskem prostoru.
- b) **Gostovanje tujih raziskovalcev na INV ter gostovanje raziskovalcev INV na tujih institucijah**, s čimer bo omogočena neposredna izmenjava izkušenj, znanj in raziskovalnih pristopov, kar bo prispevalo k poglobljenemu medinstitucionalnemu sodelovanju ter večji mobilnosti raziskovalcev.

Sistematična krepitev mednarodnega sodelovanja bo inštitutu omogočila dostop do širših raziskovalnih virov, izboljšala konkurenčnost pri pridobivanju projektnih sredstev ter prispevala k trajnostnemu razvoju raziskovalne dejavnosti.

Kazalnika, s katerima bomo spremljali zastavljene ukrepe:

- a) število skupnih aktivnosti s partnerji iz tujine (prijava projektov, izvajanje projektov, organizacija konferenc in drugih dogodkov, skupno publiciranje) (izhodiščna vrednost (2022): 10; ciljna vrednost (2027): 13);

- b) število gostujočih raziskovalcev iz tujine na INV-ju in INV-jevih na tujih institucijah (izhodiščna vrednost (2022): 0; ciljna vrednost (2027): 1).

6.Cilj: Krepitev infrastrukturne podpore znanstvenoraziskovalnemu delu

Strateški cilj inštituta je krepitev infrastrukturne podpore znanstvenoraziskovalnemu delu, saj kakovostna raziskovalna dejavnost temelji na dostopu do relevantnih virov in učinkoviti organizacijski podpori. S tem si inštitut prizadeva izboljšati pogoje za raziskovanje, povečati dostopnost strokovne in znanstvene literature ter zagotoviti administrativno in strokovno podporo pri pridobivanju in izvajanju raziskovalnih projektov.

Za doseg tega cilja bo inštitut izvajal naslednje ključne ukrepe:

a) **Dopolnjevanje gradiva specializirane knjižnice INV** – redno posodabljanje knjižnične zbirke z aktualnimi znanstvenimi publikacijami, razširjanje dostopa do različnih spletnih podatkovnih baz in raziskovalnih platform ter drugih virov bo raziskovalcem omogočilo dostop do najnovejših raziskovalnih dognanj in metodoloških pristopov, kar je ključno za razvoj kakovostnih raziskav.

b) **Vzpostavitev in delovanje projektne pisarne** – vzpostavitev podpornega okolja za raziskovalce, ki bo nudilo pomoč pri prijavi projektov, administrativnem vodenju, finančnem načrtovanju in upravljanju raziskovalnih sredstev, s čimer se bo povečala uspešnost pri pridobivanju raziskovalnih sredstev ter izboljšala učinkovitost pri izvajanju projektov.

S sistematično krepitvijo raziskovalne infrastrukture bo inštitut izboljšal podpirne mehanizme za raziskovalce, povečal konkurenčnost pri prijavi na nacionalne in mednarodne projekte ter prispeval k večji znanstveni odličnosti in prepoznavnosti raziskovalnega dela.

Kazalnika, s katerima bomo spremljali zastavljene ukrepe:

- a) število bibliografskih enot v INV-jevi knjižnici (izhodiščna vrednost (2022): 15.088; ciljna vrednost (2027): 15.600);
b) število zaposlenih v projektne pisarni (izhodiščna vrednost (2022): 0; ciljna vrednost (2027): 2).

7.Cilj: Krepitev vloge in vpliva inštituta v strokovni in civilnodružbeni sferi

Strateški cilj inštituta je krepitev njegove vloge in vpliva v strokovni in civilnodružbeni sferi, s čimer si prizadeva za prenos znanstvenih spoznanj v prakso ter aktivno soustvarjanje politik in družbenih procesov. Kot osrednja raziskovalna ustanova na področju etničnih in manjšinskih študij v Sloveniji ima inštitut pomembno vlogo pri proučevanju družbenih in političnih vprašanj, povezanih z etničnimi skupnostmi, manjšinami, migracijami in medkulturnimi odnosi. V tem okviru si prizadeva ne le za teoretsko in empirično poglobitev raziskav, temveč tudi za njihov vpliv na odločevalske procese ter prakso v širši družbi.

Povezovanje z različnimi deležniki – od političnih institucij in ekspertnih teles do nevladnih organizacij in širše javnosti – je ključno za zagotavljanje, da raziskovalni izsledki ne ostanejo zgolj akademski, temveč prispevajo k oblikovanju vključujočih politik, izboljšanju medkulturnega dialoga in razvoju učinkovitih praks na področju družbene integracije. Inštitut si prizadeva za vzpostavitev mostov med akademsko sfero, odločevalci in civilno družbo, s čimer krepi svojo vlogo kot referenčna institucija na področju raziskav družbene raznolikosti in enakopravnosti.

Za doseg tega cilja bo inštitut izvajal naslednje ključne ukrepe:

a) **Sodelovanje raziskovalcev INV v ekspertnih/svetovalnih telesih in komisijah v Sloveniji in v tujini** – vključevanje raziskovalcev v strateško pomembne forume bo omogočilo prenos znanstvenih dognanj v oblikovanje politik ter zagotavljanje strokovne podpore pri reševanju vprašanj, povezanih z etničnimi skupnostmi, manjšinskimi pravicami, migracijami in drugimi relevantnimi področji.

b) **Sodelovanje z organizacijami civilne družbe** – vzpostavljjanje in krepitev sodelovanja z manjšinskimi društvi in drugimi nevladnimi organizacijami, aktivnimi na področju človekovih pravic, manjšinskih skupnosti, migracij in integracije, bo omogočilo boljše razumevanje potreb in izzivov na terenu ter spodbudilo razvoj raziskav, ki imajo neposreden družbeni vpliv.

S krepitvijo povezav med znanostjo, prakso in družbo bo inštitut okrepil svojo vlogo kot referenčna raziskovalna institucija in prispeval k bolj informiranemu ter vključujočemu oblikovanju politik in družbenih strategij.

Kazalnika, s katerima bomo spremljali zastavljene ukrepe:

- a) število ekspertnih/svetovalnih teles in komisij v Sloveniji in svetu, v katerih sodelujejo raziskovalci INV (izhodiščna vrednost (2022): 14; ciljna vrednost (2027): 20);
b) število organizacij civilne družbe v Sloveniji in svetu, s katerimi sodelujejo raziskovalci INV (izhodiščna vrednost (2022): 32; ciljna vrednost (2027): 35).

8.Cilj: Prenos raziskovalnih rezultatov, védenja in znanj v pedagoški proces

Strateški cilj inštituta je prenos raziskovalnih rezultatov, védenja in znanj v pedagoški proces, s čimer si prizadeva za krepitev povezave med znanstvenoraziskovalnim delom in izobraževanjem na visokošolskih institucijah. Etnične in manjšinske študije so področje, kjer se združujejo znanja in pristopi različnih družboslovnih in humanističnih disciplin, zato lahko inštitut s svojim znanjem in delom prispeva k razvoju in nadgradnji pedagoških vsebin ter k usposabljanju novih generacij strokovnjakov na različnih področjih.

Prenašanje aktualnih raziskovalnih spoznanj v visokošolsko izobraževanje omogoča študentom dostop do najsodobnejših teoretskih in empiričnih znanj, krepi razvoj kritičnega razmišljanja ter spodbuja raziskovalno dejavnost med mladimi. S tem se ustvarjajo pogoji za oblikovanje interdisciplinarnih pristopov k proučevanju družbenih izzivov, ki so povezani z etničnimi vprašanji, manjšinskimi pravicami, migracijami in medkulturnimi odnosi.

Za doseg tega cilja bo inštitut izvajal naslednje ključne ukrepe:

a) **Sodelovanje raziskovalcev INV v pedagoškem procesu na visokošolskih institucijah** – predavanja, izvajanje seminarjev in sodelovanje pri oblikovanju učnih načrtov bodo omogočali prenos najsodobnejših raziskovalnih spoznanj v izobraževalni proces ter povezovanje teorije s prakso.

b) **Mentorstvo študentom, mladim raziskovalcem in doktorantom ter članstvo v komisijah za zagovor diplomskih, magistrskih in doktorskih del** – individualno delo s študenti in mladimi raziskovalci bo prispevalo k njihovem strokovnemu in znanstvenemu razvoju ter krepitvi raziskovalnih kompetenc, hkrati pa bo omogočalo zagotavljanje visoke kakovosti raziskovalnega dela v akademskem prostoru.

Sistematičen prenos raziskovalnih spoznanj v pedagoški proces bo pripomogel k razvoju visokošolskega izobraževanja, izboljšanju raziskovalne odličnosti ter vzgoji novih generacij družboslovnih in tudi humanističnih strokovnjakov, ki bodo usposobljeni za reševanje aktualnih družbenih izzivov.

Kazalnika, s katerima bomo spremljali zastavljene ukrepe:

- a) število raziskovalcev, ki sodelujejo v pedagoškem procesu (izhodiščna vrednost (2022): 5; ciljna vrednost (2027): 5);
- b) število mentorstev in članstev v komisijah za ocenjevanje zaključnih del na vseh stopnjah visokošolskega izobraževanja (diplomske in magistrske naloge, doktorske disertacije) (izhodiščna vrednost (2022): 10; ciljna vrednost (2027): 10).

Preglednica 1

Zap. št. cilja	Naziv strateškega in dolgoročnega cilja	Uvrstitev cilja uvrstitev cilja v kategorijo/e: (1) znanstvena odličnost, (2) družbeni in gospodarski vpliv, (3) mednarodna vpetost	Ukrep za vsak cilj navedite ukrep(e) za doseg cilja	Kazalnik za vsak ukrep navedite kazalnik za spremljanje doseganja ciljne vrednosti	Izhodiščna vrednost (2022) za vsak kazalnik navedite izhodiščno vrednost v letu 2022	Ciljna vrednost (2027) za vsak kazalnik navedite ciljno vrednost v letu 2027	Komentar kratek komentar o načinu spremljanja kazalnika, če kazalnik ni opredeljen številčno
1	Teoretično in empirično raziskovanje etničnosti in medetničnih odnosov s poudarkom na Sloveniji, sosednjih državah in JV Evropi	(1) znanstvena odličnost (3) mednarodna vpetost	Prijavljanje projektov na domačih in mednarodnih razpisih	Število prijav domačih in mednarodnih projektov, pri katerih sodelujejo raziskovalci INV	19	16	
			Izvajanje raziskav v okviru domačih in mednarodnih projektov	Število domačih in mednarodnih projektov, v katerih sodelujejo raziskovalci INV	17	18	V letu 2022 se je izvajalo 17 projektov, kar zajema tako domače kot mednarodne projekte. V letu 2023 je število projektov naraslo na 23. Leto 2024 je prineslo enako skupno število projektov kot leto prej, torej 23. Kumulativno število projektov za obdobje 2022–2024 znaša 36. Pomembno je poudariti, da kumulativa ni enostaven seštevek vseh projektov po posameznih letih, saj se projekti, ki trajajo več let, v tem obdobju štejejo le enkrat. To pomeni, da so raziskovalci INV sodelovali pri številnih projektih, ki so se raztezali čez več let, kar vpliva na skupno število in distribucijo projektov v analizi.
2	Diseminacija rezultatov znanstvenoraziskovalnega dela strokovni in znanstveni javnosti	(1) znanstvena odličnost (2) družbeni in gospodarski vpliv (3) mednarodna vpetost	Objavljanje znanstvenih in strokovnih člankov, znanstvenih monografij in poglavij v monografijah	Število znanstvenih in strokovnih člankov, znanstvenih monografij in poglavij v monografijah	49	37	
			Predstavljanje rezultatov raziskav na znanstvenih konferencah	Število sodelovanj raziskovalcev INV (s prispevki) na znanstvenih in strokovnih srečanjih v Sloveniji in svetu	30	30	
3	Diseminacija rezultatov znanstvenoraziskovalnega dela širši javnosti	(2) družbeni in gospodarski vpliv (3) mednarodna vpetost	Diseminacija rezultatov znanstvenoraziskovalnega dela v širši javnosti	Število nastopov in objav, namenjenih širši javnosti	90	100	
4	Zagotavljati skladnost rezultatov znanstvenih raziskav z načeli FAIR	(1) znanstvena odličnost (2) družbeni in gospodarski vpliv	Objave raziskovalnih podatkov in rezultatov v domačih in tujih repozitorijih	Število objav raziskovalnih podatkov in rezultatov v domačih in tujih repozitorijih	0	8	
			Objave raziskovalnih rezultatov v odprto dostopnih objavah	Število odprto dostopnih objav	10	20	
5	Krepitev mednarodnega povezovanja in sodelovanja s tujimi znanstvenoraziskovalnimi in pedagoškimi institucijami	(3) mednarodna vpetost	Aktivno sodelovanje raziskovalcev INV v skupnih aktivnostih s tujimi partnerji	Število skupnih aktivnosti s partnerji iz tujine (prijava projektov, izvajanje projektov, organizacija konferenc in drugih dogodkov, skupno publiciranje)	10	13	
			Gostovanje tujih raziskovalcev na INV in INV-jevih na tujih institucijah	Število gostujočih raziskovalcev iz tujine na INV-ju in INV-jevih na tujih institucijah	0	1	
6	Krepitev infrastrukturne podpore znanstvenoraziskovalnemu delu	(1) znanstvena odličnost	Dopolnjevanje gradiva specializirane knjižnice INV	Število enot knjižničnega gradiva	15,088	15,600	
			Vzpostavitev in delovanje projektne pisarne	Število zaposlenih v projektni pisarni	0	2	
7	Krepitev vloge in vpliva inštituta v strokovni in civilnodružbeni sferi	(2) družbeni in gospodarski vpliv	Sodelovanje v ekspertnih/svetovalnih telesih in komisijah v Sloveniji in v tujini	Število ekspertnih/svetovalnih teles in komisij v Sloveniji in svetu, v katerih sodelujejo raziskovalci INV	14	20	
			Sodelovanje z organizacijami civilne družbe	Število organizacij civilne družbe v Sloveniji in svetu, s	32	35	

				katerimi sodelujejo raziskovalci INV			
			Sodelovanje v pedagoškem procesu na visokošolskih institucijah	Število raziskovalcev, ki sodelujejo v pedagoškem procesu	5	5	
8	Prenos raziskovalnih rezultatov, vedenja in znanj v pedagoški proces	(2) družbeni in gospodarski vpliv	Mentorstvo študentom, mladim raziskovalcem in doktorantom ter članstvo v komisijah za zagovor diplomskih, magistrskih in doktorskih del	Število mentorstev in članstev v komisijah za ocenjevanje zaključnih del na vseh stopnjah visokošolskega izobraževanja (diplomske in magistrske naloge, doktorske disertacije)	10	10	

B. Razvojni cilji prejemnika, ukrepi za njihovo doseganje, ciljne in izhodiščne vrednosti ter kazalniki, s katerimi spremlja doseganje ciljnih vrednosti

Opis

1.Cilj: Identifikacija in razvoj novih tematik in področij raziskovanja

Razvojni cilj inštituta je **identifikacija in razvoj novih tematik in področij raziskovanja**, saj se svet nenehno spreminja in s tem raste potreba po raziskavah, ki se osredotočajo na aktualne družbene izzive in nove pojavne oblike odnosov, razmerij, statusov in položaja etničnih skupin v družbi. Z razvojem in širitvijo tehnoloških možnosti se odpirajo tudi možnosti raziskovanja novih področij. Inštitut si bo prizadeval za širitev raziskovalnih področij in vključevanje novih tematik, ki odražajo sodobne družbene, politične in okoljske razmere. Raziskovalci bodo spodbujani k razvijanju inovativnih metodoloških pristopov in teoretskih okvirov, bodisi za raziskovanje novih tematskih področij, ki doslej na inštitutu še niso bila obravnavana, bodisi za svež pogled na tradicionalna raziskovalna področja inštituta, ki zahtevajo rekonceptualizacijo v kontekstu sodobnih družbenih sprememb in najnovejših znanstvenih trendov.

Za doseg tega cilja bo inštitut izvajal naslednje ukrepe:

- Izvajanje projektov in raziskav/študij s področja novih tematik** – izvajanje raziskav, ki obravnavajo nove in aktualne tematske sklope, ki jih inštitut doslej ni (poglobljeno) obravnaval. To bo omogočilo širše in še bolj poglobljeno razumevanje družbene raznolikosti ter prispevalo k oblikovanju novih raziskovalnih pristopov in znanstvenih podlag za sprejemanje ustreznih političnih strategij.
- Diseminacija rezultatov s področja novih raziskovalnih tematik: objavljanje znanstvenih in strokovnih člankov, monografij, poglavij v monografijah, elaboratov in zbirk podatkov ter predstavljanje prispevkov s področja teh tematik na znanstvenih konferencah in simpoziji** – s tem bo inštitut prispeval k širjenju znanstvenih dognanj in strokovnih spoznanj na novih področjih, hkrati pa bo povečal prepoznavnost in vpliv svojih raziskav z objavami v uglednih znanstvenih in strokovnih revijah, monografijah in drugih publikacijah, ter s predstavitvami na konferencah.

S tem pristopom bo inštitut prispeval k razvoju novih raziskovalnih disciplin in tematik, kar bo omogočilo boljše razumevanje in obvladovanje kompleksnih izzivov sodobne družbe. Prepoznavanje in raziskovanje novih tematik bo tudi ključnega pomena za razvoj interdisciplinarnih pristopov ter za krepitev vpliva inštituta na širše družbeno in akademsko okolje.

Kazalnika, s katerima bomo spremljali zastavljene ukrepe:

- število projektov, raziskav in študij s področja novih tematik (izhodiščna vrednost (2022): 1; ciljna vrednost (2027): 4 (kumulativno)),
- število znanstvenih ali strokovnih objav/prispevkov na konferencah s področja novih tematik (izhodiščna vrednost (2022): 0; ciljna vrednost (2027): 13).

2.Cilj: Razvoj učinkovite informacijsko-dokumentacijske službe, podkrepljene z uporabo sodobnih tehnologij

Razvojni cilj inštituta je **vzpostavitev učinkovite informacijsko-dokumentacijske službe, podprte z uporabo sodobnih tehnologij**, s čimer si prizadeva za izboljšanje dostopnosti, upravljanja in dolgoročnega ohranjanja raziskovalnih virov in podatkov. Digitalizacija, odprta znanost in sodobne informacijske rešitve postajajo ključne pri omogočanju nemotenega dostopa do znanstvenih in strokovnih gradiv, kar raziskovalcem, študentom in širši javnosti omogoča enostavnejšo uporabo in ponovno rabo podatkov ter arhivskih virov. Eden od ključnih kazalnikov napredka pri tem bo digitalizacija arhivskega in kartografskega gradiva inštituta, ki bo omogočila boljšo dostopnost in dolgotrajno ohranitev teh pomembnih virov. Z vzpostavitvijo napredne dokumentacijske infrastrukture bo inštitut izboljšal svoje delovanje in povečal svojo vlogo kot referenčna ustanova na področju etničnih in manjšinskih študij.

Za doseg tega cilja bo inštitut izvajal naslednje ukrepe:

- Razvoj specifičnosti spletnega portala INV-ja (INDOK-a) in omogočanje dostopnosti digitaliziranih arhivskih in kartografskih gradiv INV-ja** – nadgradnja spletnega portala bo omogočila enostavnejši dostop do ključnih virov, vključno z digitaliziranimi arhivskimi dokumenti, kartografskimi gradivi in drugimi raziskovalnimi podatki. To bo raziskovalcem in drugim uporabnikom omogočilo boljše pogoje za delo in izboljšalo vidnost inštituta v znanstvenem prostoru.
- Priprava inštituta za izpolnjevanje načel odprte znanosti** – s sprejetjem standardov odprte znanosti bo inštitut spodbujal dostopnost in ponovljivost raziskovalnih rezultatov ter zagotovil trajnostno upravljanje raziskovalnih podatkov. Ključni korak v tej smeri bo zaposlitev podatkovnega skrbnika, ki bo odgovoren za vzpostavitev in izvajanje politik upravljanja raziskovalnih podatkov v skladu z načeli FAIR (najdljivost, dostopnost, povezljivost in ponovna uporabljivost).

Z razvojem informacijsko-dokumentacijske službe bo inštitut izboljšal svoje digitalne kapacitete, povečal dostopnost in transparentnost znanstvenih virov ter se aktivno vključil v sodobne tokove odprte znanosti, kar bo okrepilo njegov vpliv v nacionalnem in mednarodnem raziskovalnem prostoru.

Kazalnika, s katerima bomo spremljali zastavljene ukrepe:

- število enot digitaliziranega gradiva (izhodiščna vrednost (2022): 105.339; ciljna vrednost (2027): 137.131),
- zaposlitev podatkovnega skrbnika (izhodiščna vrednost (2022): 0; ciljna vrednost (2027): 1).

3.Cilj: Razvoj strokovnih kompetenc zaposlenih

Razvojni cilj inštituta je **krepitev strokovnih kompetenc zaposlenih**, saj je njihovo stalno strokovno izpopolnjevanje ključno za zagotavljanje visokokakovostnega raziskovalnega dela, uspešno prijavljanje in vodenje projektov ter učinkovito sodelovanje v strokovni in civilnodružbeni sferi. Raziskovalno delo se odvija v dinamičnem okolju, ki zahteva nenehno prilagajanje novim metodološkim pristopom, tehnološkim rešitvam ter spremembam v znanstvenih in družbenih diskurzih. Z zagotavljanjem rednih usposabljanj bo inštitut zaposlenim omogočil pridobivanje novih znanj in veščin, potrebnih za doseganje raziskovalne odličnosti ter krepitev vpliva inštituta v akademskem in širšem družbenem prostoru.

Ukrep za doseg cilja:

Usposabljanja za zaposlene – Za doseg tega cilja bo inštitut izvajal usposabljanja za zaposlene ter jih hkrati spodbujal k udeležbi na usposabljanjih, ki jih organizirajo druge domače in mednarodne institucije. Ta usposabljanja bodo pokrivala različna strokovna področja, od metodologije raziskovanja in znanstvenega pisanja do projektnega vodenja, uporabe digitalnih orodij ter razvojnih trendov na področju etničnih in manjšinskih študij. Zaposleni bodo imeli dostop do novih znanj in praks, kar bo okrepilo njihovo strokovno usposobljenost ter povečalo konkurenčnost inštituta v raziskovalnem prostoru.

Sistematičen razvoj kompetenc zaposlenih bo prispeval k dolgoročni krejitvi inštituta kot vodilne raziskovalne ustanove na svojem področju in mu omogočil prožno prilagajanje novim znanstvenim in družbenim izzivom.

Kazalnik, s katerim bomo spremljali izvajanje ukrepa:

število usposabljanj, ki so se jih udeležili zaposleni na INV (izhodiščna vrednost (2022): 3; ciljna vrednost (2027): 5).

Preglednica 2

Zap. št. cilja	Naziv razvojnega cilja	Uvrstitev cilja v kategorijo/e: (1) znanstvena odličnost, (2) družbeni in gospodarski vpliv, (3) mednarodna vpetost	Ukrep za vsak cilj navedite ukrep(e) za doseg cilja	Kazalnik za vsak ukrep navedite kazalnik za spremljanje doseganja ciljne vrednosti	Izhodiščna vrednost (2022) za vsak kazalnik navedite izhodiščno vrednost v letu 2022	Ciljna vrednost (2027) za vsak kazalnik navedite ciljno vrednost v letu 2027	Komentar kratak komentar o načinu spremljanja kazalnika, če kazalnik ni opredeljen številčno
1	Identifikacija in razvoj novih tematik in področij raziskovanja	(1) znanstvena odličnost (2) družbeni in gospodarski vpliv	Izvajanje projektov in raziskav/študij s področja novih tematik	Število projektov, raziskav/študij s področja novih tematik	1	4 (kumulativno)	V obdobju od 2022 do 2027 načrtujemo razviti 4 nove tematike oz. področja raziskovanja.
			Število znanstvenih ali strokovnih objav/prispevkov (znanstveni in strokovni članki, monografije in poglavja v monografijah, zbirke podatkov, elaborati, prispevki na konferencah) s področja novih tematik	Število znanstvenih ali strokovnih objav/prispevkov na konferencah s področja novih tematik	0	13	Pri tem kazalniku upoštevamo kumulativno vrednost objav/prispevkov v obdobju 2022-27, ker bomo nova področja razvijali v celotnem obdobju in se bodo objave/prispevki navezovali na ta področja v celotnem obravnavanem obdobju.
2	Razvoj učinkovite informacijsko-dokumentacijske službe, podkrepjene z uporabo sodobnih tehnologij	(2) družbeni in gospodarski vpliv (3) mednarodna vpetost	Razvoj specifičnosti spletnega portala INV-ja (INDOK-a) in s tem omogočanje dostopnosti digitaliziranih arhivskih in kartografskih gradiv INV-ja	Število enot digitaliziranega gradiva	105,339	137,131	
			Priprava inštituta za izpolnjevanje načel odprte znanosti	Zaposlitev podatkovnega skrbnika	0	1	
3	Razvoj strokovnih kompetenc zaposlenih	(1) znanstvena odličnost	Usposabljanja za zaposlene	Število usposabljanj, ki so se jih udeležili zaposleni na INV	3	5	

C. Načrt izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti

Načrt

Inštitut za narodnostna vprašanja (INV) je javna raziskovalna organizacija, ki raziskuje etničnost in medetnične odnose vse od svoje ustanovitve leta 1925. Glavne **teme**, na katere se osredotoča v svojih raziskavah, so:

- slovensko narodno vprašanje,
- položaj slovenskih narodnih skupnosti v sosednjih državah (Italija, Avstrija, Hrvaška, Madžarska),
- položaj italijanske in madžarske narodne skupnosti ter romske skupnosti v Sloveniji,
- položaj drugih etničnih skupin v Sloveniji (nove manjšine),
- položaj slovenskih izseljencev in diaspore,
- migracijski in integracijski procesi ter status priseljencev,
- pravice etničnih, kulturnih in jezikovnih manjšin ter pojavne oblike etničnosti v Evropi in svetu,
- upravljanje družbenih razlik,
- teorija in metodologija proučevanja etničnosti.

Poslanstvo INV-ja je spremljanje, raziskovanje in kritična analiza sodobnih dinamik, ki vplivajo na etnično-kulturno-jezikovno pestrost v družbi.

Posebno pozornost inštitut namenja tradicionalnim etničnim manjšinam v sodobnem kontekstu. **Vizija** INV-ja je ohraniti znanstveno odličnost in ostati referenčna institucija na področju raziskovanja etničnosti, mejnosti in migracij. Za to je nujno potrebno kontinuirano, sistematično in celovito zbiranje, urejanje, obdelovanje in analiziranje podatkov o posameznih specifičnih skupnostih v Sloveniji in zunaj njenih meja. Ravno tako pomembna za doseganje vizije pa je tudi učinkovita diseminacija raziskovalnih rezultatov ter povezovanje s sorodnimi institucijami v Evropi in po svetu.

Na inštitutu deluje multidisciplinarna raziskovalna skupina s 15 redno zaposlenimi raziskovalci in dvema raziskovalcema na doktorskem študiju. Relativno majhna raziskovalna skupina predstavlja večinoma prednost, saj je ob ustrezni organizaciji lažje dosežena kohezivnost delovanja, izmenjava podatkov in ugotovitev ter prepletanje znanj in disciplin. Kljub tem prednostim pa majhnost inštituta lahko predstavlja tudi izziv, saj omejuje obseg raziskovalnih projektov, hkrati pa povečuje obremenitev posameznih raziskovalcev, ki morajo pokrivati širok spekter nalog. Zato je pomembno natančno načrtovanje dela, stalno izpopolnjevanje raziskovalcev in razvoj podpornega delovnega okolja.

Strategija znanstveno-raziskovalne in razvojne dejavnosti na INV je zasnovana ob upoštevanju specifičnosti raziskovalnih tematik in števila zaposlenih. Temelji na naslednjih ključnih konceptualnih izhodiščih:

1. **Znanstvena odličnost:** Naš cilj je doseči in ohranjati znanstveno odličnost, kar bo omogočilo, da INV postane eden bolj prepoznavnih inštitutov na področju etničnosti v mednarodnem prostoru. S tem se zavežujemo k visokokakovostnim raziskavam, ki prispevajo k razumevanju kompleksnih vprašanj etničnosti in kulturne raznolikosti.
2. **Od lokalnega delovanja do globalnega povezovanja:** Družba se danes sooča s številnimi prepletenimi izzivi na globalni, regionalni, nacionalni in lokalni ravni. Globalni trendi močno vplivajo na dogajanje na lokalni ravni, kar zahteva nenehno raziskovanje, analizo ter pojasnjevanje procesov. Le z natančnim proučevanjem lokalnih pojavov in procesov v širšem kontekstu lahko znanost razvija temeljna spoznanja in prepozna splošne zakonitosti, ki veljajo za različne družbene vede in raziskovalna področja. Mednarodna vpetost in sodelovanje sta za inštitut zelo pomembna, saj omogočata izmenjavo znanja, dostop do mednarodnih raziskovalnih virov ter sodelovanje pri projektih, ki krepijo znanstveno odličnost in prepoznavnost. Vendar pa mora inštitut hkrati ohranjati močan fokus na nacionalnih, regionalnih (tudi obmejnih) in lokalnih temah, povezanih z etničnostjo in medetničnimi odnosi. Te teme pogosto niso v središču zanimanja mednarodnih raziskovalnih

programov, a so ključne za slovenski družbeni in politični kontekst. Zato inštitut ostaja zavezan spremljanju in proučevanju lokalnih/nacionalnih etničnih specifik ob upoštevanju širšega, mednarodnega konteksta.

3. **Optimalni pogoji za raziskovanje:** Zaveza k zagotavljanju najoptimalnejših pogojev za raziskovalno delo naših raziskovalcev je ključen del naše strategije. Ustvarili bomo podporno raziskovalno okolje, ki spodbuja inovativnost, sodelovanje in razvoj raziskovalnih veščin.

Strateške usmeritve INV bomo uresničevali s tem, da:

1. bomo kontinuirano sledili postavljenemu **cilju, da je raziskovanje temelj znanstvene odličnosti**. To bomo dosegli:
 - z ustvarjalnostjo in iniciativnostjo,
 - s kreativno in učinkovito raziskovalno organiziranostjo,
 - s sodelovanjem v nacionalnih in mednarodnih raziskovalnih mrežah,
 - z ustvarjanjem odličnih raziskovalnih pogojev,
 - z odgovornostjo in prilagodljivostjo ter z upoštevanjem gospodarnosti,
 - z avtonomnostjo in etičnostjo.
2. bomo kontinuirano sledili postavljenemu **cilju, da odlični raziskovalci (človeški kapital) predstavljajo temelj raziskovalnega dela**. Zato bodo prioritete:
 - omogočati razvoj ter stalno obnavljanje in dopolnjevanje znanja, pridobivanja dodatnih spretnosti, motiviranosti in pripadnosti inštitutu,
 - omogočati udeležbo raziskovalcev na mednarodnih srečanjih/konferencah, kjer aktivno predstavljajo rezultate svojih raziskovanj ter na ta način izpostavljajo svoje delo »zunanji evalvaciji« - povratne informacije drugih udeležencev znanstvenih srečanj so dobrodošlo izhodišče za kritično samoevalvacijo in nadgradnjo dela vsakega raziskovalca, pa tudi spodbuda za nove raziskovalne ideje,
 - spodbujati in omogočati krajše študijske obiske raziskovalcev na tujih inštitutih, s katerimi sodelujemo, v cilju spoznavanja njihovega načina dela in njihovih načrtov, kar bo prispevalo k samoevalvaciji posameznikovega dela in dela inštituta ter posledično k odličnosti raziskovalne kariere raziskovalcev.

Zavedamo se,

- da so odlične raziskave trdno zakoreninjene v temeljnih akademskih disciplinah in temeljijo na sposobnostih posameznih raziskovalcev;
- da raziskovanje prispeva k napredku na disciplinarnih področjih inštituta;
- da morajo raziskovalci znati tudi preseči disciplinarne meje, da bi se spopadli z velikimi svetovnimi izzivi, zagotovili inovativne rešitve ali spodbujali mednarodno perspektivo;
- da je nujno spodbujati interdisciplinarno raziskovanje kot komplementaren proces, ki dopolnjuje obstoječe raziskovalne pristope ter zagotavlja poseben in dinamičen način dela – značilnost, po kateri se inštitut odlikuje in si to prizadeva ohranяти tudi v prihodnje.

Čeprav so kazalniki znanstvene odličnosti večinoma kvantitativno določeni, njihova dejanska vrednost in doseganje niso odvisni zgolj od raziskovalcev, temveč tudi od zunanjih dejavnikov. Med ključnimi so prednostne tematike domačih in mednarodnih razpisov, ki jih določajo družbeni, politični in gospodarski trendi, ter obseg finančnih sredstev, namenjenih raziskovalni dejavnosti na področju družboslovja in humanistike. Ker se financiranje pogosto spreminja, to otežuje stabilno in kontinuirano raziskovanje, ki je ključno za doseganje znanstvene odličnosti. Zato so napovedi vrednosti kazalnikov in njihova realizacija nepredvidljive ter jih je treba obravnavati zgolj okvirno. To še posebej velja za kazalnike družbenega in gospodarskega vpliva ter mednarodne vpetosti, kjer kvantitativni podatki pogosto ne odražajo dejanskega pomena raziskav. Poleg tega kvantitativni kazalniki niso vedno sorazmerni s kakovostjo znanstvenih dosežkov, zlasti na področju raziskovanja etničnosti.

Znanstvena odličnost inštituta temelji na kakovosti in relevantnosti raziskovalnih dosežkov, znanstveni utemeljenosti raziskovalnega dela ter njegovi izvirnosti. Inštitut si prizadeva za celovito proučevanje etničnosti, medetničnih odnosov in povezanih družbenih pojavov, pri čemer uporablja sodobne teoretične pristope in metodološko dovršene raziskovalne metode. S sistematičnim in interdisciplinarnim pristopom, ki združuje različne družboslovne in humanistične vede, prispeva k razumevanju kompleksnih družbenih procesov, obenem pa zagotavlja znanstveno relevantne in uporabne rezultate tako na nacionalni kot mednarodni ravni.

Raziskovalna skupina INV je multidisciplinarna. V okviru inštituta delujejo raziskovalci, ki uporabljajo pristope in znanja sociologije, sociolingvistike, prava, geografije, zgodovine, politologije, etnologije in antropologije. Zato je njihov nabor raziskovalnih tem in projektov raznolik. Ravno s kombiniranjem metod in znanj se ustvarjajo pogoji za izvirne in kakovostne rezultate raziskav. Ob tem je ekipa raziskovalcev sestavljena tudi iz pripadnikov različnih etničnih manjšin, kar prispeva k večperspektivnosti in večdimenzionalnosti njihovega znanstvenoraziskovalnega dela. Posebnost INV-ja v tem oziru je znanstvenoraziskovalno delo v njegovih dveh enotah v Lendavi - Lendvai Kutatócsoport in na Reki (Hrvaška). Ti sta specializirani za proučevanje položaja etničnih manjšin na obeh straneh državne meje (slovensko-madžarske in slovensko-hrvaške) – in to s pomočjo raziskovalcev, ki so pripadniki manjšin. To omogoča boljši vpogled v skupnosti proučevanja, lažji dostop do izvirnih podatkov in bolj kakovostne rezultate dela.

Prizadevanje za doseganje in vzdrževanje znanstvene odličnosti INV se odraža skozi različne aktivnosti, s katerimi bomo zasledovali naslednje cilje:

Strateški/dolgoročni cilj 1: Teoretično in empirično raziskovanje etničnosti in medetničnih odnosov s poudarkom na Sloveniji, sosednjih državah in JV Evropi

Prijavljanje oziroma pridobivanje projektov na nacionalnih in mednarodnih razpisih ter kakovostno izvajanje projektov so pomembni pokazatelji znanstvene odličnosti. V prihajajočem obdobju 2022-2027 načrtujemo večjo osredotočenost na pridobivanje mednarodnih projektov, kar je ključno za širitev raziskovalnih možnosti in povezovanje z uglednimi institucijami po svetu, pa tudi za izpolnitev pogojev 80. člena Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti, ki opredeljuje minimalne pogoje za pridobitev stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti. Prizadevali si bomo za pridobitev projektov na razpisih, kot so Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA), HORIZON oziroma COST. Ti projekti omogočajo izmenjavo znanja in praks, kar spodbuja inovacije na področju raziskovanja etničnosti in kulturne raznolikosti, hkrati pa potrjuje strokovnost in prepoznavnost vključenih raziskovalcev na globalnem raziskovalnem prizorišču. Kljub tem prizadevanjem ostaja tudi pridobivanje temeljnih raziskovalnih projektov Javne agencije za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije ter drugih nacionalnih projektov ena od osrednjih nalog raziskovalcev.

K večji kakovosti izvajanja in rezultatov raziskav prispeva delovanje Komisije za etiko. Ta je bila ustanovljena na podlagi leta 2021 sprejetega Kodeksa o raziskovalni etiki. Delovanje Komisije za etiko na Inštitutu bo prispevalo k znanstveni odličnosti raziskovanja s spodbujanjem etične neoporečnosti, metodološke kakovosti in skladnosti z mednarodnimi raziskovalnimi standardi. Upoštevanje najvišjih etičnih standardov je izrednega pomena pri proučevanju etničnih manjšin, ki so pogosto v določeni dimenziji tudi v ranljivem položaju. Skrbno vzpostavljeni mehanizmi nadzora in etične kontrole bodo preprečevali neetične prakse, kot so prirejanje podatkov in plagiatstvo, ter spodbujali družbeno odgovorne znanstvene prakse.

Prav tako pomemben vidik zagotavljanja etičnih standardov v raziskovanju je tudi skrb za enakost spolov. Leta 2021 je INV sprejel Akcijski načrt za enakost spolov. Na podlagi tega je bila ustanovljena področna komisija za izvajanje ukrepov, povezanih z uveljavljanjem enakosti spolov. Ta organizira usposabljanja za člane komisije in celoten kolektiv zaposlenih. S celostnim upoštevanjem enakosti spolov in etičnih načel bo delovanje INV-ja usklajeno z evropskimi standardi, kar povečuje konkurenčnost pri mednarodnih projektih.

V skladu s prizadevanji za znanstveno odličnost bo inštitut okrepil tudi svojo mednarodno prisotnost. Sistematično bomo razvijali mrežo mednarodnih stikov ter povečali sodelovanje pri prijavljanju in izvajanju mednarodnih projektov.

Strateški/dolgoročni cilj 2: Diseminacija rezultatov znanstvenoraziskovalnega dela strokovni in znanstveni javnosti

Znanstvena odličnost se odraža in dosega tudi skozi objavlanje znanstvenih dognanj in raziskovalnih rezultatov v kakovostnih znanstvenih publikacijah in s predstavljanjem prispevkov na znanstvenih konferencah. V procesu objavlanja v znanstvenih publikacijah se skozi recenzijske postopke izboljšuje kakovost znanstvenih tekstov, pri predstavljanju prispevkov na znanstvenih konferencah pa se skozi izpostavljenost odzivom drugih raziskovalcev preverjajo in nadgrajujejo znanstvenoraziskovalni pristopi ter širijo raziskovalna obzorja.

Rezultate znanstvenoraziskovalnega dela bomo predstavljali strokovni in znanstveni javnosti s pomočjo objavlanja v znanstvenih oziroma strokovnih revijah in monografijah. Prizadevali si bomo za razvoj slovenske strokovne terminologije in objavljali izsledke raziskav v nacionalnih revijah ter monografijah v slovenskem jeziku. Druga pomembna prioriteta je diseminacija znanja v drugih jezikih ter objavlanje v relevantnih znanstvenih revijah (z visokim faktorjem vpliva) ter pri mednarodnih založbah. Inštitut tudi sam izdaja recenzirane monografije, v katerih so predstavljeni rezultati posameznih raziskovalnih projektov. V letu 2016 je inštitut pričel z izdajanjem posebne serije monografij z naslovom Raznolikost v raziskovanju etničnosti: izbrani pogledi. Vsakih nekaj let v okviru te serije izide ena monografija, v kateri so zbrani rezultati in ugotovitve najnovejših projektov oziroma raziskav, ki jih izvaja inštitut. To serijo monografij bo inštitut nadaljeval tudi v prihodnje, saj s tem znanstveno, strokovno in širšo zainteresirano javnost sproti informira o ugotovitvah najbolj relevantnih raziskav ter raznolikosti in družbeni pomembnosti tem, ki jih INV pri svojem delu obravnava.

V okviru objavlanja v znanstvenih revijah je treba posebej izpostaviti revijo Razprave in gradivo/Treatises and Documents, ki jo izdaja INV že od leta 1960. Revija sledi strateškemu ciljem znanstvene odličnosti skozi več dimenzij: visoka kakovost recenzentskega postopka (članke recenzirajo številni strokovnjaki tako z geografsko kot tudi z disciplinarno različnih področij, ki obravnavajo etnične tematike), mednarodno relevantna tematska usmeritev, objave v angleškem jeziku ter vzdrževanje visokih scientometričnih kazalnikov (SNIP, CiteScore). Vse to postavlja revijo v pozicijo pomembnega mednarodnega akademskega komunikacijskega kanala na področju etničnih študij.

Inštitut bo spodbujal raziskovalce tudi k predstavljanju znanstvenoraziskovalnih rezultatov na znanstvenih konferencah in seminarjih. Predstavljanje rezultatov znanstvenoraziskovalnega dela na znanstvenih konferencah pomembno prispeva k znanstveni odličnosti inštituta, saj omogoča, da raziskovalci svoja dognanja predstavijo širši strokovni javnosti ter pridobijo dragocene povratne informacije, ki prispevajo k nadaljnjemu razvoju raziskovalnega dela. Sodelovanje na konferencah spodbuja izmenjavo idej, metodoloških pristopov in teoretičnih okvirov, kar raziskovalcem omogoča izboljšanje kakovosti njihovega dela ter usklajitev z najnovejšimi znanstvenoraziskovalnimi trendi. Hkrati takšne predstavitve povečujejo prepoznavnost inštituta v akademskem prostoru, krepijo obstoječa sodelovanja ter odpirajo priložnosti za nove povezave in skupne projekte, kar odpira možnosti za nadaljnjo krepitev znanstvene odličnosti.

Strateški/dolgoročni cilj 4: Zagotavljanje skladnosti rezultatov znanstvenih raziskav z načeli FAIR

Posebno skrb bomo namenili zagotavljanju, da naše znanstvene raziskave sledijo načelom FAIR (najdljivost, dostopnost, povezljivost in ponovna uporabnost). To vključuje odprt dostop do podatkov in rezultatov, ob upoštevanju upravičenih izjem.

Z vidika znanstvene odličnosti predstavlja implementacija načel FAIR kakovostni preskok v raziskovalnem delu. Odprti dostop in transparentnost namreč presegata tradicionalne akademske prakse ter vzpostavljata nove standarde mednarodne znanstvene komunikacije. Takšen pristop omogoča takojšnjo mednarodno verifikiranje raziskovalnih ugotovitev, spodbuja kritično akademsko evalvacijo in pospešuje interdisciplinarno povezovanje. Raziskovalcem izven INV-ja ponuja priložnost za neposreden vpogled v metodologije, podatkovna izhodišča in sklepe ugotovitev, kar bistveno poveča kredibilnost in vpliv posameznih raziskav.

Za učinkovito implementacijo odprte znanosti na inštitutu bomo poskrbeli z ustreznim usposabljanjem naših strokovnih sodelavcev in raziskovalcev. Raziskovalci na INV si že aktivno prizadevajo, da bi svoje rezultate - podatkovne zbirke, članke in monografije - pripravljali skladno z načeli FAIR. S tem krepimo transparentnost raziskovalnega procesa, olajšujemo dostop do znanja ter povečujemo možnosti za nadgradnjo in ponovno uporabo tako raziskovalnih rezultatov kot tudi metodologij.

Strateški/dolgoročni cilj 6: Krepitev infrastrukturne podpore znanstvenoraziskovalnemu delu

Krepitev infrastrukturne podpore znanstvenoraziskovalnemu delu je eden ključnih ciljev inštituta, saj kakovostna raziskovalna dejavnost temelji na dostopu do relevantnih virov, sodobnih raziskovalnih orodij in učinkoviti organizacijski podpori. V ta namen si inštitut prizadeva izboljšati delovne pogoje za raziskovalce, povečati dostopnost strokovne in znanstvene literature ter razviti digitalno infrastrukturo za lažje upravljanje podatkov in analizo rezultatov. Prav tako si prizadeva zagotoviti administrativno in strokovno podporo pri prijavljanju, pridobivanju in izvajanju raziskovalnih projektov ter okrepiti sodelovanje z drugimi znanstvenimi ustanovami in raziskovalnimi mrežami. S tem želi ustvariti stabilno in spodbudno raziskovalno okolje, ki omogoča dolgoročno rast znanstvene odličnosti ter učinkovito diseminacijo raziskovalnih spoznanj v akademski in širši družbeni prostor.

Ključna naloga v obdobju 2022-2027 bo formiranje projektne pisarne. Njena primarna funkcija bo centralizacija projektnega menedžmenta, ki omogoča sistematično identificiranje mednarodnih razpisov, koordinacijo projektne prijave in metodološko podporo pri oblikovanju kompleksnih projektne dokumentacije. Projektne pisarne bo raziskovalce razbremenila administrativnih bremen ter jim omogoča fokusiranje na vsebinsko delo.

Kot pomemben element infrastrukturne podpore načrtujemo oblikovanje inštitutskega internega repozitorija raziskovalnih projektov in njihovih rezultatov, ki predstavlja mehanizem sistematičnega dokumentiranja raziskovalnih procesov, metodologij in rezultatov ter omogoča celovit pregled dela inštituta v zadnjih tridesetih letih. Repozitorij bo deloval kot institucionalni spomin, ki bo ohranjal intelektualno dediščino organizacije. Hkrati bo služil kot orodje za metodološko refleksijo, kritično analizo preteklih pristopov in identificiranje uspešnih raziskovalnih strategij. Za učinkovito delovanje repozitorija bodo ključni sistemski pristop, jasno oblikovani protokoli zajema podatkov in zavezanost vseh raziskovalcev k dokumentiranju projektov. Gre za strateško naložbo v institucionalno kulturo, ki postaja aktivno orodje za upravljanje znanja in spodbujanje znanstvene odličnosti.

Razvojni cilj 1: Identifikacija in razvoj novih tematik in področij raziskovanja

Razvoj novih tematik in raziskovalnih področij je stalnica stoletnega delovanja INV. Raziskovalne usmeritve so se vedno prilagajale širšim družbeno-političnim spremembam in potrebam slovenskega ter mednarodnega okolja. Prelomne družbene spremembe ob osamosvajanju Slovenije so spodbudile proučevanje dotlej prezrtih etničnih manjšin (npr. Romov in nemško govorečih skupnosti), procesov priseljevanja in integracije ter položaja novih manjšin – priseljencev. Tem širšim področjem se nenehno dodajajo nove raziskovalne dimenzije in specifične teme, ki izhajajo iz aktualnih družbenih izzivov.

V okviru novih raziskovalnih usmeritev načrtujemo posebno pozornost nameniti izdelavi instrumentarija za prepoznavanje ravni jezikovne zmožnosti romskih otrok in učencev v romskem jeziku. Ta inovativni metodološki pristop bo zapolnil pomembno vrzel v raziskovanju jezikovnih kompetenc manjšinskih skupnosti in hkrati prispeval k razvoju znanstvene metodologije na področju sociolingvistike. Kot komplementarni del te raziskovalne usmeritve bomo razvili tudi pilotno poučevanje romščine kot maternega jezika, pri čemer bomo na podlagi znanstvenih spoznanj oblikovali didaktične pristope, ki bodo upoštevali specifične jezikovne in kulturne značilnosti romske skupnosti v Sloveniji. S tem bomo pomembno prispevali k znanstvenemu razumevanju usvajanja manjšinskih jezikov v kontekstu večjezičnosti ter razvili nove teoretske modele za razumevanje jezikovne revitalizacije v marginaliziranih skupnostih.

Eno od novih področij raziskovanja bodo presečišča migracijskih politik, sistemov socialne varnosti in integracijskih procesov. V zadnjih desetletjih se v nekaterih evropskih državah krepijo razprave o domnevni ogroženosti socialne države zaradi priseljevanja, čeprav raziskave kažejo, da priseljenci dolgoročno ne ogrožajo socialne države. Kljub temu prihaja do teženj po omejevanju njihovih pravic, pri čemer nekateri avtorji opozarjajo na razizem, šovinizem in nacionalizem v socialnih politikah, ki prispevajo k marginalizaciji priseljencev. V okviru raziskovalnega programa na INV bomo zato posebno pozornost namenili identifikaciji mehanizmov izključevanja in stratifikaciji socialnih pravic, ki lahko vodijo v družbeno marginalizacijo priseljenjskih skupnosti.

Razvoj raziskovalnih tematik na INV bo še naprej sledil aktualnim družbenim izzivom in se nenehno prilagajal spreminjajočemu se družbenemu kontekstu, pri čemer ostaja ključno interdisciplinarno raziskovanje in razvoj inovativnih metodoloških pristopov, kar prispeva k znanstveni odličnosti.

Razvojni cilj 3: Razvoj strokovnih kompetenc zaposlenih

Razvoj strokovnih kompetenc zaposlenih je ključen za ohranjanje in nadgrajevanje raziskovalne odličnosti, uspešno prijavljanje in izvajanje projektov ter aktivno vključevanje v širši strokovni in civilnodružbeni prostor. Raziskovalno delo poteka v dinamičnem in hitro spreminjajočem se okolju, kjer nenehne metodološke in tehnološke inovacije ter razvoj znanstvenih in družbenih diskurzov narekujejo potrebo po prilagajanju in učenju. Zato inštitut sistematično spodbuja nadgrajevanje znanj in veščin zaposlenih, kar prispeva k njihovi strokovni rasti, izboljšanju kakovosti raziskovalnega dela ter večji prepoznavnosti in vplivu inštituta v akademski in družbeni sferi. V ta namen bo inštitut organiziral interna usposabljanja in spodbujal raziskovalce k udeležbi na izobraževanjih, ki jih pripravljajo domače in mednarodne institucije. Poseben poudarek bo na razvoju ključnih kompetenc, kot so metodologija raziskovanja, znanstveno pisanje, projektno vodenje, uporaba digitalnih orodij, etika v raziskovanju ter razvojne smernice na področju etničnih in manjšinskih študij. Hkrati bo inštitut spodbujal interdisciplinarno sodelovanje in izmenjavo znanj z drugimi raziskovalnimi ustanovami, kar bo raziskovalcem omogočilo vpogled v najnovejše trende in prakse ter olajšalo vključevanje v mednarodne raziskovalne mreže.

Poleg strokovnih usposabljanj bo inštitut zaposlenim omogočal in jih spodbujal k udeležbi na mednarodnih konferencah in znanstvenih srečanjih, kjer bodo lahko predstavljali rezultate svojih raziskav in jih izpostavili zunanji evalvaciji. Povratne informacije kolegov bodo dragoceno izhodišče za kritično refleksijo in nadgradnjo raziskovalnega dela, prav tako pa bodo omogočale vzpostavljane novih povezav za prihodnje projekte. Ključnega pomena bodo tudi krajši študijski obiski raziskovalcev na tujih inštitutih, s katerimi inštitut že sodeluje ali s katerimi želi vzpostaviti nove raziskovalne sinergije. S tem bodo raziskovalci pridobili vpogled v delo tujih institucij, njihove metodološke pristope in raziskovalne strategije, kar bo prispevalo k večji fleksibilnosti in inovativnosti pri njihovem lastnem delu.

Z zagotavljanjem sistematičnega razvoja kompetenc zaposlenih in širjenjem raziskovalnih priložnosti bo inštitut dolgoročno krepil svojo vlogo kot vodilna raziskovalna ustanova na svojem področju. Krepitev znanja in veščin ne bo le dvignila kakovosti raziskovalnega dela, temveč bo prispevala tudi k širšemu družbenemu vplivu inštituta, saj bodo raziskovalci boljše pripravljeni na naslavljanje aktualnih družbenih izzivov, sodelovanje pri oblikovanju politik ter diseminacijo znanstvenih spoznanj v širšo javnost.

Družbeni in gospodarski vpliv

V načrtu izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti Inštituta za narodnostna vprašanja (INV) je pri osredotočanju na družbeni in gospodarski vpliv poudarek pretežno na družbenem vplivu. Glede na usmerjenost INV na proučevanje etničnosti in medetničnih odnosov, ki sodita v področje družboslovja in humanistike, je gospodarski vpliv inštituta večinoma posreden ter izhaja iz rezultatov posameznih nižnjih raziskovalnih segmentov. Vpliv teh raziskav na gospodarstvo bi bilo mogoče meriti predvsem s kvalitativnimi kazalniki, ki bi zajemali npr. vrste in kakovost odnosov med različnimi družbenimi skupinami ali manjšinami v državi. Prav tako bi lahko ocenjevali, v kolikšni meri gospodarski razvoj temelji na uspešni integraciji priseljenjske delovne sile, kar bi nakazovalo posredni ekonomski učinek raziskav INV.

INV si pri svojem delovanju prizadeva predvsem na to, da bi z raziskavami dosegel čim širši družbeni vpliv na različnih področjih, povezanih z odnosi

in razvojem družb v Sloveniji ter širše. V obdobju 2022–27 želi s svojimi raziskovalnimi rezultati in strokovnimi podlagami še okrepiti svojo vlogo zlasti na področjih izobraževanja, kulture, notranjih zadev in mednarodnih odnosov. Pri tem je pomembno poudariti, da raziskovalci neposredno ne morejo vplivati na implementacijo znanstvenih ugotovitev v družbene spremembe, saj gre za kompleksen večstopenjski proces, kjer znanstveno raziskovanje predstavlja šele prvo fazo prenosa znanja. Produkcija znanstvenih spoznanj je nujen, ne pa zadosten pogoj za sistemske spremembe. Ključni posredniki, ki determinirajo transformacijo raziskovalnih dognanj v politične ukrepe, so politični akterji, državna administracija, civilnodružbene organizacije in mediji. Raziskovalčeva primarna odgovornost je zagotavljanje metodološko neoporečnih, empirično utemeljenih ter teoretsko relevantnih spoznanj, medtem ko njihova praktična implementacija presega njegovo neposredno pristojnost. Proces prenosa znanja v prakso je odvisen od številnih zunanjih dejavnikov, kot so politična volja, ekonomski interesi in obstoječe institucionalne strukture, kar dodatno zaplete učinkovitost znanstvenega vpliva na družbene spremembe.

Eno od ključnih področij, na katerem se INV že tradicionalno aktivno vključuje v proces oblikovanja politik in ukrepov, je področje zaščite in pravic narodnih/etničnih manjšin ter urejanje medetničnih odnosov. Delo inštituta temelji na rezultatih proučevanja različnih dimenzij etničnosti in medetničnih odnosov ter na spremljanju položaja etničnih in jezikovnih manjšin, tako tradicionalnih kot novih. Raziskovalci inštituta so bili v preteklosti s svojim strokovnim znanjem vključeni v pripravo ključnih pravnih in političnih dokumentov, mdr. tudi v pripravo tistih delov ustave Republike Slovenije, zakonskih predlogov in bilateralnih sporazumov, ki urejajo pravice etničnih manjšin. Delovanje INV-ja se na tem področju usmerja tudi na sosednje države, kjer živi slovenska manjšina, obenem pa njegovi raziskovalci prek mednarodnih nadzornih mehanizmov manjšinske zaščite (npr. Svet Evrope, OVSE) občasno sodelujejo tudi v širšem mednarodnem okviru. INV namerava tudi v prihodnje tesno sodelovati s pristojnimi ministrstvi v Sloveniji, ki oblikujejo politike, zakone in strategije na področju zaščite manjšin in urejanja medetničnih odnosov. Na podlagi preteklih izkušenj je pričakovati aktivno sodelovanje raziskovalcev predvsem na področjih integracije priseljencev, izobraževanja pripadnikov etničnih manjšin v Sloveniji in slovenskih manjšin v sosednjih državah. V zvezi s tem lahko omenimo posebno obliko manjšin in uporabniško usmerjenih de facto projektov - to so t. i. strokovno-razvojne naloge, ki jih v zadnjih letih opravljamo za Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje. Dosedanja praksa kaže, da rezultati teh raziskav služijo kot strokovne podlage pripravljalcem politik na področju izobraževanja manjšin v Sloveniji in slovenskih manjšin v sosednjih državah. Tovrstne raziskave bodo tvorile naraščajoči delež našega dela tudi v obdobju do leta 2027.

V obdobju 2022–27 se bomo skozi zasledovanje posameznih strateških in razvojnih ciljev osredotočali na naslednje aktivnosti, ki generirajo ali obetajo družbene in gospodarske učinke:

Strateški/dolgoročni cilj 2: Diseminacija rezultatov znanstvenoraziskovalnega dela strokovni in znanstveni javnosti

Inštitut bo težil k temu, da bi se rezultati raziskovalnega dela smiselno prenašali v prakso, s čimer bi prispevali k oblikovanju politik na področju zaščite manjšin in urejanja medetničnih odnosov. Ključni poudarek bo na dostopnosti ugotovitev za oblikovalce politik, javne institucije, civilno družbo in gospodarstvo. Raziskovalne izsledke bomo predstavljali v obliki poročil in priporočil, namenjenih odločevalcem na različnih ravneh. Posebno pozornost bomo namenili objavam v nacionalnih revijah in monografijah v slovenskem jeziku, obenem pa bomo povečali prisotnost v mednarodnih znanstvenih revijah za širjenje slovenskih raziskovalnih perspektiv.

Strateški/dolgoročni cilj 3: Diseminacija rezultatov znanstvenoraziskovalnega dela širši javnosti

Cilj INV-ja je, da raziskovalci ugotovitve svojih raziskav in svoja strokovna mnenja redno predstavljajo širši javnosti, s čimer prispevajo k boljši informiranosti, razumevanju in upravljanju družbenih procesov. To vključuje gostovanja v množičnih medijih, kot so radio, dnevno časopisje in tudi mediji nekaterih etničnih manjšin. Poleg tradicionalnih medijev raziskovalci uporabljajo tudi sodobna komunikacijska orodja za širjenje rezultatov svojega znanstvenega dela. Svojo prisotnost ohranjajo na specializiranih spletnih platformah, kot so ResearchGate, Academia, Google Scholar, ORCID, Zenodo in SSRN (Social Science Research Network) – kjer redno posodablajo podatke o znanstvenih objavah in raziskovalnih dosežkih. Prav tako so aktivni na družbenih omrežjih, kot so Facebook, LinkedIn in X, kar omogoča hitrejši in neposrednejši prenos znanja tako strokovni kot širši javnosti. Kot nadgradnjo obstoječih aktivnosti načrtujemo izdelavo interaktivnega zemljevida etnične raznolikosti Slovenije in njenih obmejnih območij v sosednjih državah. V prvi fazi bo ta zemljevid na voljo v fizični obliki v medijskem kotičku knjižnice INV, v drugi fazi pa bo dostopen on line na inštitutski spletni strani. Ta projekt bo omogočil vizualizacijo etnične raznolikosti in prispeval k boljši informiranosti o kulturnih in socialnih dinamikah v regiji.

Strateški/dolgoročni cilj 4: Zagotavljanje skladnosti rezultatov znanstvenih raziskav z načeli FAIR

V kolikor so znanstvene objave v domeni INV-ja oziroma gre za pripravo znanstvenih in strokovnih člankov v recenziranih periodičnih publikacijah ali v monografijah, si bodo INV oziroma njegovi raziskovalci prizadevali za objavlanje po načelih FAIR. Skrbeli bodo tudi za to, da bo vedno večje število arhivskega gradiva, ki ga hrani INV, digitalno dostopnega strokovni, znanstveni in širši zainteresirani javnosti, vključno z oblikovalci politik, gospodarstvom, nevladnimi organizacijami in drugimi deležniki. S tem bodo lahko pridobili neposreden vpogled v kompleksne raziskovalne ugotovitve na področju etničnosti, ki jih bodo lahko upoštevali kot strokovne podlage za svoje delovanje.

Strateški/dolgoročni cilj 7: Krepitev vloge in vpliva inštituta v strokovni in civilnodružbeni sferi

Sodelovanje raziskovalcev INV v ekspertnih skupinah in komisijah na nacionalni in mednarodni ravni pomembno prispeva k družbenemu in gospodarskemu vplivu inštituta. Z vključenostjo v strokovne skupine, ki delujejo v okviru različnih ministrstev ter drugih relevantnih institucij, INV neposredno prenaša znanstvena spoznanja v procese odločanja. S tem prispeva k oblikovanju bolj učinkovitih in strokovno podprtih politik ter ukrepov, ki vplivajo na družbene odnose, integracijo manjšinskih skupnosti ter spodbujajo družbeno kohezijo. Poleg tega prisotnost raziskovalcev v teh telesih omogoča tesnejše sodelovanje z deležniki iz civilne družbe in gospodarstva, kar pripomore k boljšemu razumevanju dejanskih potreb na terenu. Na gospodarski ravni lahko njihovo strokovno znanje prispeva k boljšemu upravljanju raznolikosti v delovnih okoljih, spodbujanju enakih možnosti na trgu dela ter učinkovitejšemu vključevanju priseljenke delovne sile, kar ima dolgoročne pozitivne učinke na družbeno in gospodarsko stabilnost. Raziskovalci INV bodo aktivno iskali priložnosti za vključitev v ekspertne skupine in komisije, tako na nacionalni kot mednarodni ravni, z namenom povečanja vpliva inštituta. Načrtno bomo oblikovali in vzdrževali strateška partnerstva z relevantnimi institucijami in organizacijami, kar bo omogočilo lažje sodelovanje v strokovnih telesih. S tem pristopom si prizadevamo, da postane INV pomemben akter v oblikovanju in izvajanju politik, ki bodo pozitivno vplivale na družbo in prispevale k trajnostnemu razvoju.

Inštitut za narodnostna vprašanja se pri sodelovanju z organizacijami civilne družbe osredotoča predvsem na povezovanje z društvi manjšin v Sloveniji in sosednjih državah. Tovrstna povezanost je neločljiva z delovanjem INV-ja že vse od njegove ustanovitve. Tudi danes se to plastično kaže v dejstvu, da ima na naslovu inštituta svoj sedež tudi več manjšinskih civilnodružbenih organizacij. Pri tem povezovanju in sodelovanju ima inštitut tudi edinstveno pozicijo zaradi dejstva, da so nekateri njegovi raziskovalci hkrati pripadniki etničnih manjšin v Sloveniji in sosednjih državah. Kot taki imajo boljši vpogled in dostop do teh skupnosti ali so celo sami aktivno angažirani v teh organizacijah. V prihodnjem obdobju bomo utrjevali že obstoječa sodelovanja in iskali priložnosti za vzpostavitev novih. Usmerili se bomo v načrtovanje projektov, ki bodo vključevali elemente občanske znanosti, kar bo omogočilo aktivno sodelovanje lokalnih skupnosti in civilnodružbenih organizacij pri zbiranju podatkov ter oblikovanju rešitev, prilagojenih njihovim potrebam.

Strateški/dolgoročni cilj 8: Prenos raziskovalnih rezultatov, védenja in znanj v pedagoški proces

Strategija pedagoškega delovanja in mednarodne akademске vpetosti Inštituta za narodnostna vprašanja za obdobje 2022-2027 postavlja jasne cilje spodbujanja raziskovalcev k aktivnemu pedagoškemu delovanju.

Načrtovane aktivnosti vključujejo kontinuirano sodelovanje raziskovalcev na slovenskih univerzah skozi izvedbo posameznih predmetov in mentorstva študentom na različnih stopnjah izobraževanja. Raziskovalci INV-ja bodo delovali tudi kot mentorji tujim študentom, ki bodo gostovali na inštitutu, in mladim raziskovalcem, zaposlenim na INV-ju. Tako kot v preteklosti bodo še naprej sodelovali tudi v komisijah za oceno diplomskih, magistrskih in doktorskih del. Takšna vpetost v pedagoški in mentorski proces ima pomemben družbeni vpliv, saj omogoča vzgojo novih generacij strokovnjakov in raziskovalcev na področju etničnosti in medetničnih odnosov. S tem se krepi znanstvena pismenost in spodbuja kritično razmišljanje, kar dolgoročno prispeva k bolj informiranemu in vključujočemu družbenemu okolju.

Razvojni cilj 1: Identifikacija in razvoj novih tematik in področij raziskovanja

Razvojni cilj vključuje identifikacijo in razvoj novih tematik ter področij raziskovanja, kar omogoča prilagajanje raziskovalnega dela aktualnim izzivom in potrebam družbe. V ospredju je razvijanje raziskav, ki naslavljajo integracijske izzive, povezane z naraščajočim in vse bolj raznolikim priseljevanjem v Slovenijo, ter raziskav, povezanih z romsko skupnostjo, ki kljub številnim prizadevanjem ostaja najbolj marginalizirana manjšinska skupnost v Sloveniji. Predvideno je kontinuirano in poglobljeno spremljanje integracijskih procesov, družbene vključenosti in izzivov, s katerimi se soočajo priseljenci in pripadniki romske skupnosti, ter izvajanje ciljno usmerjenih raziskav na teh področjih. Na podlagi novih raziskovalnih spoznanj bodo oblikovane strokovne podlage za učinkovitejše javne politike, izboljšanje družbenih odnosov in spodbujanje socialne vključenosti. Raziskovalni rezultati bodo prispevali k informiranemu oblikovanju politik na področju manjšin, integracije priseljencev, romske skupnosti in medkulturnega dialoga ter s tem pozitivno vplivali na družbeno kohezijo in zmanjševanje neenakosti.

Razvojni cilj 2: Razvoj učinkovite informacijsko-dokumentacijske službe, podkrepljene z uporabo sodobnih tehnologij

Obstoječi digitalni arhiv INDOK-a (informacijsko-dokumentacijske službe INV) bomo nadgradili z vključevanjem novih virov ter z izboljšanjem iskalnih funkcij in uporabniške izkušnje. Tudi načrtovan interaktivni zemljevid prikaza etnične raznolikosti v Sloveniji in obmejnih območjih sosednjih držav bo omogočal raziskovalcem, oblikovalcem politik in širši javnosti enostavno pridobivanje relevantnih informacij s področja manjšinskih in integracijskih vprašanj.

S ciljem večje dostopnosti in širšega vpliva raziskovalnih rezultatov bo vzpostavljen sistem odprtega dostopa do znanstvenih in strokovnih publikacij. Obenem bo okrepljena promocija raziskovalnih ugotovitev prek digitalnih kanalov, družbenih omrežij, kar bo prispevalo k večji prepoznavnosti in uporabi znanja, ki ga inštitut ustvarja.

Našteti ukrepi in aktivnosti INV-ja zagotavljajo, da raziskovalne dejavnosti, ugotovitve in rezultati ne ostajajo zgolj v akademskem okolju, temveč aktivno prispevajo k oblikovanju politik, strategij in praks, ki imajo lahko konkretne družbene in tudi gospodarske učinke. Tako ima raziskovalno delo raziskovalcev INV pomemben potencial za širitev družbenega vpliva, kar se posebej odraža v povezavi s Strategijo razvoja Slovenije 2030 in njenim osrednjim ciljem zagotavljanja kakovostnega življenja za vse.

Mednarodna vpetost

INV je s svojimi raziskavami že tradicionalno usmerjen tudi na mednarodno raven. Že od same ustanovitve inštituta (leta 1925, takrat še pod imenom Manjšinski inštitut) je ena od njegovih ključnih nalog proučevati položaj pripadnikov slovenskih manjšin v sosednjih državah. S svojimi sodelavci je bil že v obdobju pred 2. svetovno vojno mednarodno dobro vpet v zaščito etničnih manjšin, zlasti preko Evropskih manjšinskih kongresov in tudi Društva narodov. Kljub velikim spremembam področje zaščite manjšin v sodobnem družbeno-političnem kontekstu še naprej ostaja aktualno, vendar so se tovrstnemu proučevanju dodale tudi nove dimenzije, ki se dotikajo zlasti področij prekomajnega sodelovanja in mobilnosti, izmenjave dobrih praks ipd. Pri takšnih raziskavah gre za projekte, ki imajo bodisi multilateralno, bodisi bilateralno mednarodno dimenzijo. V okviru slednje je bil INV v 80-ih letih 20. stoletja ena prvih raziskovalnih institucij, ki je projektno sodelovala s sorodno raziskovalno ustanovo z druge strani železne zaves (Madžarske).

V obdobju od leta 2000 naprej je mednarodna vpetost INV-ja pridobila nove dimenzije delovanja na strokovni in znanstvenoraziskovalni ravni. Najprej je inštitut leta 2001 ustanovil enoto inštituta, Mednarodni center za medetnične odnose in manjšine v Jugovzhodni Evropi, z namenom spodbujanja mednarodnega strokovnega, raziskovalnega in znanstvenega sodelovanja in mreženja v jugovzhodni Evropi in globalno. Kasneje je ustanovil še enoti v Lendavi/Lendvi (2005) in na Reki/Rijeki na Hrvaškem (2017) – kjer lažje znanstvenoraziskovalno spremlja položaj tamkajšnjih etničnih manjšin in odnosov medetničnih odnosov v obmejnih regijah.

Močna vpetost v mednarodni raziskovalni prostor ostaja ključna za INV, saj je nepogrešljiv pogoj za doseganje našega temeljnega cilja - znanstvene odličnosti. Z nadaljnjim povezovanjem na mednarodni ravni, promocijo raziskovalnega dela prek objav, sodelovanjem na mednarodnih srečanjih in vključevanjem v mednarodne projekte bo inštitut še okrepil svojo prisotnost v mednarodnih formalnih in neformalnih raziskovalnih mrežah ter konzorcijih. To bo raziskovalcem INV omogočilo lažje sodelovanje pri prijavi mednarodnih projektov, na primer na razpisih v okviru programa Horizon Europe, ter bilateralnih projektov, kot je Interreg. Poleg tega bo večja mednarodna vpetost pripomogla k seznanjenosti z aktualnimi razmerami v mednarodnem raziskovalnem prostoru in k preverjanju mednarodne relevantnosti raziskovalnih tem, s katerimi se ukvarja INV.

Pomembna mednarodna komponenta delovanja INV-ja je tudi ustvarjanje in negovanje aktivnih vezi s pripadniki različnih manjšinskih skupnosti v sosednjih državah. S svojim delom INV naslavlja njihova odprta vprašanja in (poskuša) prispeva(ti) k urejanju njihovega položaja na različnih ravneh. Prizadeva si tudi za vključevanje omenjenih skupnosti oz. njihovih pripadnikov v sam raziskovalni proces in skrbi za to, da so rezultati raziskav na različne načine dostopni pripadnikom slovenskih skupnosti izven meja Slovenije.

Mednarodno vpetost inštituta bomo širili in poglobljali z različnimi aktivnostmi v okviru uresničevanja strateških/dolgoročnih in razvojnih ciljev:

Strateški/dolgoročni cilj 1: Teoretično in empirično raziskovanje etničnosti in medetničnih odnosov s poudarkom na Sloveniji, sosednjih državah in JV Evropi

Z vključevanjem v mednarodne raziskovalne projekte in bilateralna sodelovanja inštitut krepi svojo povezanost z mednarodno znanstveno skupnostjo ter utrjuje svojo vlogo kot relevantni akter na področju proučevanja etničnosti in medetničnih odnosov. Prijavljanje mednarodnih projektov omogoča inštitutu, da se vključuje v globalne raziskovalne mreže, sodeluje z uglednimi tujimi institucijami in si zagotovi dostop do najnovejših znanstvenih spoznanj in metodoloških pristopov. Hkrati to spodbuja mobilnost raziskovalcev, izmenjavo znanja in krepitev interdisciplinarnih povezav, kar prispeva k večji prepoznavnosti inštituta v evropskem in širšem mednarodnem raziskovalnem prostoru.

Pri prijavljanjih na mednarodne razpise, ki zahtevajo sestavo konzorcijev mednarodnih raziskovalnih partnerjev, nameravamo v prvi vrsti sodelovati s partnerji iz tujih raziskovalnih institucij, s katerimi smo intenzivno sodelovali že do sedaj – kot so npr. institucije iz Akademске mreže za sodelovanje v jugovzhodni Evropi, katere člani smo, pa tudi EURAC iz Italije, ECMI iz Nemčije, Institute for Minority Studies iz Madžarske idr.. Enako velja tudi za bilateralne projekte, kjer je za INV aktualno predvsem sodelovanje z raziskovalnimi ali strokovnimi institucijami iz sosednjih držav (in tamkajšnjih regij), kjer živi slovenska manjšina. Na tem področju imajo raziskovalci INV-ja že vzpostavljene bogate mreže sodelovanja. Prizadevali pa si bomo tudi za vzpostavljanje novih mednarodnih povezav z namenom sodelovanja pri skupnih projektih. Vključili se bomo v mednarodno mrežo IMISCOE, ki deluje na področju raziskovanja migracij in integracije.

Izvajanje mednarodnih in bilateralnih projektov omogoča poglobljeno raziskovanje specifičnih družbenih in političnih dinamik, pri čemer se slovenske izkušnje in konteksti umeščaj v širši evropski in globalni okvir. S tem se ne le izboljšuje razumevanje etničnosti in medetničnih odnosov, temveč se tudi ustvarjajo raziskovalni rezultati, ki so relevantni za oblikovalce politik, mednarodne organizacije in civilnodružbene akterje tako v Sloveniji kot na mednarodni ravni. Z intenziviranjem raziskovalnega sodelovanja na mednarodni ravni bo inštitut kreпил svojo znanstveno odličnost in povečeval oziroma širil svoj družbeni vpliv tudi izven meja Slovenije.

Strateški/dolgoročni cilj 2: Diseminacija rezultatov znanstvenoraziskovalnega dela strokovni in znanstveni javnosti

Krepitev mednarodne vpetosti inštituta bomo dosegli z aktivno diseminacijo rezultatov znanstvenoraziskovalnega dela mednarodni strokovni in znanstveni javnosti. To vključuje redno objavlanje raziskovalnih izsledkov v uglednih mednarodnih znanstvenih revijah, sodelovanje pri izdajah znanstvenih monografij ter predstavitev na mednarodnih konferencah in simpozijih. Pomembno vlogo ima pri tem tudi odprta dostopnost raziskovalnih podatkov in publikacij prek digitalnih platform, kot so ResearchGate, Google Scholar in ORCID, kar omogoča večjo vidnost in citiranost raziskovalcev in njihovih del. Poleg tega inštitut krepi svojo mednarodno prisotnost s sodelovanjem v raziskovalnih mrežah, mednarodnih uredniških odborih ter organizacijo znanstvenih dogodkov, ki povezujejo strokovnjake iz različnih držav. S tem se ne le širi vpliv raziskav inštituta, temveč tudi spodbuja sodelovanje z drugimi akademskimi institucijami in raziskovalci na mednarodni ravni.

Eden od pomembnih dejavnikov krepitve mednarodne prepoznavnosti inštituta je tudi revija Razprave in gradivo/Treatises and Documents. Ta se v zadnjih letih zaradi dviga kakovosti vedno bolj uveljavlja v širšem mednarodnem prostoru. Mednarodna uveljavljenost revije omogoča raziskovalcem INV-ja, da z objavljanjem prispevkov v tej reviji dosegajo mednarodno vidnost svojih raziskovalnih rezultatov. Po drugi strani pa v reviji objavljajo prispevke avtorji iz številnih drugih, domačih in tujih znanstvenih institucij, s čimer se krepi prepoznavnost in ugled tako revije kot inštituta v slovenskem in mednarodnem znanstvenem prostoru. Publikacija ima v obdobju do leta 2027 s pomočjo mednarodnega uredniškega odbora, ki zajema najvidnejše strokovnjake s področja etničnih študij, v načrtu nadaljevanje postopnega dvigovanja faktorja vpliva (SNIP, CiteScore Scopus) znanstvene revije. Za namen večje mednarodne prepoznavnosti in uveljavitve je večina člankov v reviji v angleškem jeziku, članke pa recenzirajo številni strokovnjaki tako z geografsko kot tudi s tematsko različnih področij, ki obravnavajo etnične tematike.

Strateški/dolgoročni cilj 3: Diseminacija rezultatov znanstvenoraziskovalnega dela širši javnosti

Mednarodna vpetost inštituta se ne odraža le v raziskovalnih sodelovanjih in projektih, temveč tudi v širjenju rezultatov znanstvenoraziskovalnega dela prek javnih nastopov in objav v množičnih medijih in na družbenih omrežjih. INV se v tem oziru tradicionalno osredotoča predvsem na obmejni prostor v sosednjih državah, kjer živijo slovenske manjšine, saj razpolaga s specifičnimi znanji in raziskovalnimi rezultati, ki so posebej relevantni prav za omenjene skupnosti in okolja, v katerih le te živijo. Namen diseminacije znanstvenoraziskovalnih rezultatov v teh prostorih je prispevati k boljšemu razumevanju položaja slovenskih manjšin, spodbujanju dialoga in oblikovanju politik, ki naslavljajo izzive manjšinskih skupnosti.

Strateški/dolgoročni cilj 5: Krepitev mednarodnega povezovanja in sodelovanja s tujimi znanstvenoraziskovalnimi in pedagoškimi institucijami

INV bo še naprej sodeloval tudi pri organizaciji rednih mednarodnih konferenc skupaj s partnerskimi organizacijami iz Akademске mreže za sodelovanje v JV Evropi (na Brionih, Hrvaška). Ob tem bo v letu praznovanja 100-letnice svojega obstoja organiziral posebno mednarodno konferenco v Ljubljani, ki bo priložnost za povezovanje z uglednimi raziskovalci s področja etničnosti, migracij, manjšinskih študij in medkulturnega dialoga. Na vseh teh dogodkih bodo raziskovalci INV aktivno sodelovali s prispevki, kar bo okrepilo znanstveno izmenjavo in prepoznavnost inštituta.

Zaradi naraščajoče mednarodne prepoznavnosti INV-ja in njegovih raziskovalcev se vedno več mlajših in tudi uveljavljenih raziskovalcev iz tujine odloča za krajše raziskovalno gostovanje ali prakso na inštitutu. Ob načrtovani kadrovski pomladitvi INV-ja si podobno obetamo tudi v obratni smeri, pri čemer bomo predvsem mlajše raziskovalce spodbujali k začasnemu gostovanju na tujih znanstvenih ali pedagoških ustanovah.

Posebna pozornost bo namenjena tudi aktivnemu pridobivanju vabil za gostujoča predavanja na tujih univerzah, pri čemer bo poudarek na načrtnem vzpostavljanju kontaktov z uglednimi mednarodnimi akademskimi institucijami.

Razvojni cilj 2: Razvoj učinkovite informacijsko-dokumentacijske službe, podkrepljene z uporabo sodobnih tehnologij

Načrtujemo izdelavo digitalnega arhiva informacijsko-dokumentacijske službe INV (INDOK), ki bo predstavljal specializirano platformo za mednarodno akademsko in raziskovalno izmenjavo, ki bo presegal tradicionalne omejitve arhivske dokumentacije. V prihodnosti bomo s sistematičnim dopolnjevanjem zbirke z novimi vsebinami - arhivskimi dokumenti, članki, fotografijami, zemljevidi - ustvarili odprt, dostopen in dinamičen informacijski vir, namenjen predvsem lažji mednarodni znanstveni komunikaciji, kjer bodo raziskovalci iz različnih držav lahko neposredno dostopali do specifičnih virov in gradiv s področij etničnosti in medetničnih odnosov.